

Deák Márta

A TÖRVÉNY

– *Recrudescunt vulnera mundi – per
omnia saecula saeculorum –*

Már napok, hetek óta – vagy tán hónapok, évek óta – sóváran figyel, figyel a BANDÁT – néha nyomukba ered a parkon át; szemérmes távolságot tart ugyan, de reméli, hogy egyszer észreveszik s beveszik! előbb talán próbára teszik hűségét: ő minden próbát kiáll, s akkor beavatják – és ő is megismeri A TÖRVÉNYT, s vége szakad a sok miértnek; és közjük tartozik, és velük jár majd mindenhová, teljes jogú és egyenrangú társként, mint egy közülük, aki egy velük jóban-rosszban, életre-halálra, ha kell – mert őt ne nézze senki gyercknek! – Meddig várjon még? s megreccsen lába alatt a gally –

– s a Banda fölneszel: észrevették őt! és lassú léptekkel közelednek, és körülfogják a fiút – de a Főnök a háttérben marad, a homályban, a hársfa alatt. – „A kis töketlen” – mondja Nokaut, a második ember. – „Leskelődtél?” – „A kibaszott kurva anyukádat lesd ki!” – „Te kis töketlen, kit keresel? az anyádat? Máma még nem volt meg, bazmeg.” – „Még ma nem volt meg nekünk, de várjál egy kicsit, ami késik, nem múlik.” – Nokaut közelebb lép, és lehajol, a fiú arcába néz, vigyorog. A Főnök a sűrű, zöld homályban hallgat, arca sötét, de nyugodt, figyelő, talányos. „Hogyha a Főnök úgy akarja, sorra kerülsz te is” – folytatja Nokaut –, „de csak akkor, hogyha megvan hozzá az, ami kell – ami mindig kell a te kibaszott kurva anyukádnak, bazmeg, kis töketlen” –

– és a fiú vadul Nokaut gyomrába fejel, teljes erejéből – megragadják, és két karját hátracsavarják – és ő felnyög a fájdalomtól. „Ó, a kis töketlen” – folytatja Nokaut. – „Nem tudtad? kis töketlen.” – És Nokaut előveszi kését. – „De én kivájom a szemedet, mert leskelődtél, kis töketlen. Mind a kettőt. Jól megforgatom majd benne a pengét. Lassan és kényelmesen. Jó lassan, hogy tovább tartson. Na?” – Csönd. A várakozás súlyos csöndje. S ekkor megszólal a Főnök: „Elég.” A vasmarkok elengedlik a fiú karját, de ő nem mozdul, vár, és nézi Nokaut vigyorát, a többi arcon az unott várakozást, a Főnök mozdulatlan árnyát.

„Na? Mire vársz? nem volt elég?” – A fiú még mindig nem mozdul, de most Nokaut hanyagul gyomron rúgja, hogy a földre zuhan, és kap még egy kemény rúgást a gyomorszájába. „Azt mondtam, elég” – szól újra a Főnök – és ők ott hagyják a fiút a földön, s nesztelen elvonulnak. Ő öklendezik, keserű-savanyú, nyálkás folyadékot kínlódik ki magából – aztán lassan feltápászkodik, remegő lábára áll, és tétova léptekkel elvándorol.

Most itt ül a dombon mozdulatlanul, és nézi a szennyes tükrű kis tavat – nem mozdul, ám ez a mozdulatlanság most ellentétes, titkos erők eredője, vagy talán álca, valami burok, amely mögött minden mozgásban van, mert véres harc folyik életre-halálra, harc, melynek nincs győztese, még nincs – küzdelem, egymásnak feszülő, egymást kioltó és folyton megújuló erők küzdelme – egy üvöltés készülődik benne, s a mocskos, trágár szitkok teljes arzenálja már bevetésre kész –

– pedig tán inkább sírnia kellene – hisz tudta már, nem volt esélye, mert ha nem üt, leköpi, ha üt, hülyére verik! és otthagyják egyedül, ez mindig így van, mindig,

mindennek ez a vége – hányszor megtörtént már! megcsalatottan a legszentebb varakozásában – otthagyják! – ott marad egyedül, magyarázat nélkül, mint egy tárgy, ami nem kell, nem kell! –

NEM KELL! úgy, mint egy kavics, ami útba esik, amivel eljátszadoznak, majd elrúgják s elfelejtik – és lehet, hogy ezt a kísérletet most még olcsón megúszta, bár az a két rúgás még fáj – és jobban fáj, mint anyja ügyetlen, indulatos, szapora pofonjai, jobban fáj, mint anyja fiújának hanyag, közönyös, de kemény rúgásai, amelyek rendszeresen és módszeresen, olyan bizonyossággal követték egymást évek óta, mint szerdát a csütörtök.

Most hova menjen? Nem várják sehol. Sehová kell mennie. Bárcsak inkább éjszaka volna, éjjel a csillagok állása megadja-sugallja az útírányt. Haza nem vágyik: egyetlen ép trikója is kiszakadt – a hideg káposztafőzelék a lábashban, a hideg, ragadós gáztűzhelyen: ez vár rá – kizáratottság mindhalálig – égő fájdalom.

Ami történt, ocsmány volt, de az ocsmányság fontos dolgokkal összekeverve munkál benne még mindig: szétválogatni nincs ereje, itt és most, így, egyedül – megint kizáratott! ez az egyetlen bizonyosság: a megaláztatás – időtlen időktől fogva időtlen időkig. Órák teltek-múltak azóta, vagy csak a percek, a másodpercek, a pillanatok? nem múlik a düh, a szégyen, az égő fájdalom – üvölteni kellene mégis! és most megmoccan valami a közelben, a fűben, a közvetlen közelében: osszerezzen –

– majd körülmélel, szégyelli magát. Egy béka lapul a fűben, egy béka, egy békától ijedt meg! már egy békától is... ez nevenséges – dühítő! Az avarszínű, rücskös test meglapul, de a szem – amely kileste égő szégyenét – a szem nyugodt, figyelmes. Pillantásának nyugalma-figyelme-főlényc – könnyed érintés, mely nyílt sebet ér – a fiút most megvadítja: lecsap, de az állat gyorsabbnak bizonyul, s ezzel kihívja a sorsot: mert a fiú most már nem éri be azzal, hogy csak eltapossa: élve akarja elfogni, s e szenvedélye hatalmas erőforrás –

– rövid, vad hajsza után tenyerében tartja az állat hűvös, nyálkás, lüktető testét – és most közéről látja kidülldő szemét, melynek higgadt figyelme megcsúfolja dühét. Körmét a béka hasába mélyeszi. „Na?” – mondja, és Nokaut vigyorába gyűri az arcát – mely a tükörből mindeddig üresen, simán kínálta magát, mint egy fehér papírlap. – „Na? Rohadék. Töketlen. Leskelődöttél, mi? Te rohadt. Rohadék” – folytatja, és a szabad kezével előkotorja zsebéből csorba pengéjű kését. – „A kurva anyádat. A kibaszott, rossz kurva anyádat. Azt nézzed.” Győzelme oly biztos már, hogy megéri késeltetni. „Te mocsok, te rohadt, te töketlen.” És ahogy lassan és módszeresen megforgatja a kése hegyét a foglyul esett állat szemében, vad gyönyört érez, az elégtétel, a győzelem és hatalom eddig nem ismert, vad örömet, amely igazolja létezését, és bizonyítja, hogy már ő is tényező a világban: minden sejjével, idegvégződésével ezt érzi s éli, mohón figyel a kinnak-kéjnek lüktetését, nedveit, neszzeit, nyers illatát és együtt-rángását a végsőkéig, a végső pillanatig, amelyben megrendül alatta a föld –

– de az állat még mozog.

„Elég” – mondja a fiú. Feláll, s torkát köszörülve próbálgatja a hangját. – „Azt mondtam, elég.” – És eltapossa a még mindig mozgó valamit, a megnevezhetetlent – arcán egy kis undorral – a tornacipője talpával péppé zúzza, és szétkeni módszeresen. Aztán lelép róla, és megnézi.

Egy pillanatnyi tünődés után leguggol, és a csorba késsel gödröt ás, majd körbedöfködi a maradványok körül a földet, aggodalmas pontossággal, majd a késsel alája nyúl. A göröngy egyben marad, s ez megkönnyebbüléssel tölti el. A pépet hordozó göröngyöt most belefördítja a kis sírba, aztán rászórja a földet.

És a fiú érzi, hogy véget ért valami, valami, ami nem a saját végét érte, mert vége szakadt, és most, tán épp most összecsomózódik-toldódik-foldódik valami idegen, oda nem való dologgal –

– és most itt hever; kimerült, szomorú, pedig úgy érzi, ami történt, új tudást adott: hisz tudja már, mi tartja mozgásban a világot, ismeri már a mindenség motorját – és maga is beleépült! – Tud mindent, amit csak tudni lehet, ami biztos. Eddig eltakarta előle ezt a tudást a gyerekkor sok formátlan, céltalan, kósza benyomása és öröme és bánata. Pedig milyen egyszerű. És tudta azt is, hogy csupán a tudása az új, nem a Rend maga – mint a konyha kövének mintája, amint előbújik a piszok alól: titokzatos, míg meg nem látja benne a rendszert; s úgy érzi: tudása biztos, jó tudás, valami, ami új, s az övé, és – működik: zavaros és nyugtalanító emlékképei – melyek eddig megzavarták látását – a helyükre találtak – nincs már bennük semmi veszély – más emlékek pedig kihullnak, hogy világosan kirajzolódjanak a Rendnek tengelyei, melyek eddig is ott lappangtak a képben – ámde eddig eltakarták értelmetlen részletek – és a homály:

– a homály az ő párás és fátyolos gyerektekintetében, a nagy megrendülés, amikor először nyílt meg előtte egy motorház műanyag teteje – lélegzete elakadt, s az áhítat csöndjében apja rámosolygott, és azt mondta, halkán, hogy csak ő hallja, a titkot, AZT, hogy... – Nem. Hát nem. Ez fáj, ez... – Ettől mindig elgyengül. Ez az emlék nem vezet sehová. Nem illik a képbe. Mit tudott akkor? Semmit. És most már mindent tud, ami lényeges, hiszen – történt, ami történt – ő mégis megismerte a Törvényt – és a rendcsinálás áldozatokkal jár. Érzelmes emlékekkel nincs mit kezdenie.

Akkor gyerek volt még, de most már férfi. Férfivá avatta magát – vagy férfivá avatta a balsors. Célba ért, s most meglepi, hogy a megtett út valójában milyen rövid, ha leszámítja a céltalan kitérőket, az értelmetlen bóklászást és bámész töprengést a zsákutcák mélyén – pedig milyen egyszerű az egész! A sok képzelgés és mellébeszélés – és a sok sallang, sasszé, ciráda – mind hünyös pazarlás és fölösleges dekoráció – olyan befektetés, amely nem térül meg: neki nem térült meg! – mert mindez szemfényvesztő csalás és öncsalás, mely eltakarja a lényegét:

Az Igazság egyszerű, mint egy pontos, kemény ütés.

Igen. A motor a lényeg, és a felépítmény kicifrázott hazugság, mint a lányok tarka szoknyája – s a világnak minden hívogató szépsége: hazugság, s újra meg újra hazugság! – ő már tudja ezt, s nem hagyja becsapni magát soha többé.

És most itt hever a fűben, és kimerült, kiürült, szomorú. De tudja: a holtponton majd átsegíti az irgalmas tehetetlenség. Ki kell várni. Befelé figyel, s ritmust hall, érez, és lehunyt szemmel élvezi-éli a vérerek lüktetését-ritmusát, amely az övé: ingyen az övé, csak hagyni kell – a gazda szemével méri föl testét, amelyet félreismert eddig, s még mindig csak sejti, hogy mire képes – a lehetőségek korlátlanok! Beavattatott a titokba.

Jóleső fölényrel szemléli a hamvaszöld fűszálon fölfelé igyekvő hangyát – még az ő parányi súlya is súly, meghajlítja a keskeny, zöld ösvényt, s a felfelé most már lefelé mutat, de végigjárja, és csak a csúcson torpan meg, mert nincs tovább. A fiú két ujjá közé fogja az apró lényt, mely csiklandozza ujjá begyét, amint az életéért küzd – s a fiú szétnyomja s elmorzsolja a kis testet. Aztán csak fekszik már, és nem tudja, mire vár. Kimerült, éhes, szomorú.

Szomorú, mivel CSAK ENNYI. Ennyi az egész.